

7 forfattere

7 tekster

2014

7 — 7

Linda Klakken

Victoria Kielland

Simon Stranger

Ruth Lillegraven

Geir Gulliksen

Steinar Opstad

Agnes Ravatn

SVIK
UNNFALLEN
EKSTASE
SINNE
GLEDE
LIDELSE
FORSONING

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

6.4 — 8.6

Fra inngangen til den stille uke til 1.
pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap.
Lidelse i møte med verdens dødskrefter.
Lidenskap i møte med livets muligheter.
Påske er fortellinger som former vår kultur
og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av
KULT – Senter for kunst, kultur og kirke,
Oslo Bispedømmeråd, Kirkelig Fellesråd i
Oslo og Domkirkeakademiet.

Les mer på
www.paskeogpasjon.no

Påske og pasjon er en tekstvev. I løpet av 64 opplevelsedager har 80 produksjoner eller verk deltatt i denne veven. Slik har ulike kunstuttrykk blitt knyttet sammen. Forskjeller er blitt overskredet. Noen av trådene mellom kunstproduksjonene opplever du umiddelbart. Andre oppdager du kanskje først etter å ha forsket i verkets inspirasjonskilder.

Tekst skaper tekst uavhengig av hvilket kunstuttrykk som møter «den skrivende penn». 7 forfattere ble invitert med i tekstveven. Deres oppdrag var å skrive en skjønnlitterært basert tekst, lyrikk eller prosa, etter å ha opplevd litteratur, musikk, film, scenekunst, visuell kunst, arkitektur eller messen. I denne sammenheng er messen forstått som kunstproduksjon.

7 begreper har fulgt Påske og pasjon: svik, ekstase, unnfalighet, sinne, glede, lidelse, forsoning. Disse fikk forfatterne med seg inn i det enkelte møtet med kunstproduksjonene og i arbeidet med egne tekster. De fikk også med fortellinger fra Det gamle og Det nye testamentet. Begrepene og bibeltekstene har fungert som bakgrunnsmateriale. Resultatet er blitt 7 rike tekster som kommenterer de kunstproduksjonene de er blitt en del av.

I det foreliggende heftet 7 – 7 møter du årets tekster. Her blir du også presentert for de enkelte kunstproduksjonene som var utgangspunkt for forfatterens arbeid. Som du vil erfare, er tekstene forskjellige i form og innhold. Noen utforsker nye måter å bruke språket på, mens andre opererer innenfor mer tradisjonelle uttrykksformer.

Det er tredje året på rad at 7 forfattere utfordres til å skrive om en kunstproduksjon innenfor veven Påske og pasjon. Deres medvirkning er av vital betydning for plattformen. Vi er dypt takknemlig for deres bidrag.

Knut Erik Tveit
Prosjektleder Påske og pasjon

Linda Klakken

—

Selv om det gjør vondt

Klakken opplevde litteraturen i oppsetningen Sonetter på Nationaltheatret. Det var, naturligvis, Shakespeares sonetter som lå til grunn.

Om oppsetningen:
www.paskeogpasjon.no/803

Arr: Nationaltheatret.

Jeg vet hva glede er
jeg har holdt den i hånda
hørt den gjennom veggen om morgenen
som et rop eller et spørsmål
navnet mitt som ikke ligner et ordentlig navn
når hun uttaler det

pannekysene
ekkoet av stemmer i entreen
at hun begynner å løpe mot meg
med det samme jeg løfter armen til hilsen
selv om jeg er langt unna
jeg vet hva glede er
selv når den tvinger frem tårer
eller river av meg dyna før jeg er våken
velter melkeglasset over pc-en som
altfor ofte forstyrrer leken og praten
spørsmålene om fugler og Gud
hvordan hun røsker opp blomster med rota
kasserollene som svir seg fordi hun har et eller annet farlig på gang
den konstante frykten for å svikte eller falle fra
med alt det innebærer av kaos og umulige forklaringer
det faktum at jeg ikke kan svare på
når moren hennes og jeg skal
komme til å dø fra henne —

jeg vet hva glede er
jeg våkner til den hver dag
også når jeg er hjemmefra
at hun har håndleddene og tærne etter kona mi
at hun insisterer på at jeg skal fortelle de samme historiene om og om igjen
foreldremøtene som skal foreldres
brevene som skal breves
brød og melk
flaskepanten og huslånet
havregrøten jeg lager
som hun ikke rører fordi hun sovner fra
erkjennelsen av at jeg glemmer å pusse tennene hennes eller kiler henne for mye
jeg vet hva glede er
ikke i motsetning til motbakker
villfarelse skal vel også til
med alt det etterlater seg av opprydning

så mye usett og ufortalt
som ligger foran oss
selv om det gjør vondt
skal vi omfavne alt
selv om det gjør vondt
skal vi bare fortsette å elske hverandre
slik at vi kan legge oss om kvelden
og slukke nattbordslampa
og se ting klart

2 — 7

Victoria Kielland

—

Lyset finner frem overalt

Kielland opplevde musikken i Påskeoktaven i Oslo Domkirke med Oslo Domkirkes guttekor og Bragernes kirkes guttekor, hvor verk av William Smith, Charles Stanford og Knut Nystedt ble fremført.

Om Påskeoktaven:
www.paskeogpasjon.no/2104

Arr: Oslo Domkirke

Inn der lyset forsvinner, og underveis kan man høre rallinga i brystet hennes, i denne katedralen av bein og hud, hun lover – hun lover – og lover i en svak messende sang, sangen trekker gjennom kroppen, jeg lover, jeg lover, jeg lover gjennom hulrom og grotter, gjennom brystet, trekker med seg bølger som skyller over brystbeinet, en svak sang innover land, over rullesteinene, over svabergene og saltstripene, sangen driver gjennom magen, stemmen fyller kroppen og kirkeklokkene sveives i gang, snart skal de hamre kroppen full, denne sangen i brystet, klangen fra kirkeklokkene fyller katedralen, rister kroppen hennes fra hverandre, presser luften opp i halsen, jeg lover jeg lover jeg lover huden vibrerer, klam og svakt skinnende, saltvannet drypper fra håret, sangen driver videre og alle organene dirrer i takt med den truende rallinga bak neste tarmsving, knitrende i tinningen, orgelpipene sprenger seg frem, jeg lover – jeg lover – jeg lover – jeg lover inn der greiner og barnåler stryker over ansiktet, inn mot den åpne plassen midt i brystet, og der inne på den åpne plassen står guttekolet og synger, i et svakt lys, omkranset av brystbein og lunger, orgeltonene glir med vinden, vinden trekkes mot havet, jeg lover forbi trærne, forbi suset fra sivet som vikler seg inn i sangen, forbi ribbeina, jeg lover i solen som ligger i lange røde striper i horisonten i varmen i mørket. Jeg lover. Og det surkler svakt, en fugl stiger og faller. Jeg lover. Vinden trekker gjennom trærne. Sangen blander seg med vinden, og trekkes videre, mosen surkler, luften er mild før solen går ned. Skumringen trekker inn mot den åpne plassen jeg lover jeg lover jeg lover, ungguttene messer frem vers etter vers. Alle organene dirrer i takt, jeg lover, jeg lover jeg lover, det siver varm luft inn mellom stammene. Det drypper fra trekronene, og fingre blir til greiner og porer åpner seg langs barken, det er en stor åpen plass inne i brystet, en ørn har begynt å kretse over bakken, over brystbein og lunger, over hud og hår, der alle organene dirrer i takt, et menneskeskapt byggverk, et lite kor, en bønn, omkranset av bein og brusk, sangen fyller brystet, klangen fra kirkeklokkene rister kroppen fra hverandre og midt i alt dette; lover hun, hun lover og lover og lover, hun føder ni barn, – hun er et lite byggverk, med en stor åpen plass midt i brystet, der gjørma surkler, jeg lover – jeg lover deg – jeg lover deg hvisker hun lavt og svakt messende. Midt på den åpne plassen ligger en løveflokk ved et veltet eiketre, og sola ligger i røde striper over åskammen.

Det surkler svakt, fråden skummer rundt løvemunnen, løvens tunge sveiper over skrittet, som om lukten lokker den til seg, huden klam, pelsen er blank, jeg lover – jeg lover deg – jeg lover deg, hun ser på ham, leppene er blanke, – en sønn, klangen fra kirkeklokkene suser i trekronene, presser stemmen opp i halsen, jeg lover jeg lover jeg lover huden vibrerer, klam og svakt skinnende, saltvannet drypper fra håret, hun ser på ham, leppene er blanke, jeg er dine øyne, jeg er din munn, jeg er dine ører –, sangen driver videre, å være både dyr og gud. Løve i egen flokk, leppene er blanke. Fråden stinker. Øynene hennes glitrer, hun ser på ham, jeg lover – jeg lover deg – jeg lover deg, greiner og barnåler stryker over ansiktet, der inne på den åpne plassen hvor lyset trenger seg frem innenfra, og den svarte flaten sprekker, hun fødte ni barn, bare en sønn og en søster overlevde, å være Gud, å være mor, hans mor levde med en åpen plass i brystet, dekk til dine øyne, dekk til din munn, dekk til ørene dine, rallinga messer i brystet hennes, i denne katedralen av bein og hud der lyset og sangen finner frem overalt. Som løvetungen som stryker over skrittet. Ved roten, der huden endrer farge, og sprekker, der hun lukter såpe, der den våte drømmen fødes, der hun trekker pusten og lover med magen og beina samtidig, og gir ham en sønn, og underveis kan man høre rallinga i brystet hennes mens løven dreper sin egen flokk, å være både dyr og gud mens blodet skummer, jeg lover jeg lover jeg lover, sangen kan høres i hele brystet, i hele skogen, i alle de våte grøftene. Gjørma surkler. En tåre. En tunge. Løven renser pelsen for blod, Jeg lover. Munnen mister stemme, sangen stilner. Hans mor fødte ni barn, et lys trengte seg ut innenfra, med øyne, munn, ører. Det ikke er noe annet tilbake enn en våt grøft et menneskeskapt byggverk, en sønn, blodet skummer og lyset trenger inn i alle åpninger, i øyne, munn og ører. Tunga glitrer av spytt. Jeg lover. Løven lar tungen gli over pelsen, sveiper underlivet, slikker ungen ren. Hun glitrer og sola ligger i røde striper over åskammen. Blodet skummer. Å være både dyr og gud. En våt drøm en rosa grøft, hun lar tunga gli over den nyfødte ungen, – Dekk til dine øyne, dekk til din munn, dekk dine ører, hun slikker og slikker, lover og lover, sangen trenger seg frem gjennom hulrom og grotter, gjennom brystet, innover land, over rullesteinene, og sanda, over svabergene og saltstripene, driver gjennom magen,

klangen fra guttekoret fyller skogen, huden vibrerer, klam og svakt skinnende, organene svinger i takt, knitrende i tinningen, orgelpipene sprenger seg frem, jeg er dine øyne, jeg er din munn, jeg er dine ører – der lyset trenger seg ut av alle åpninger. Å være både dyr og gud. Løven har funnet frem, mellom lår, under overflaten, inn under huden, over magen. Mot den svake bankingen. Hun slikker og slikker, lyset trenger seg frem innenfra - en konstant, den samme bevegelsen, innover i dine øyne, inn i munnen, smelter i øret, hun glitrer, lyset trenger inn i alle åpninger, i denne katedralen av bein og hud, jeg er dine øyne, en bevegelse forfra, jeg er din munn – den samme bevegelsen, jeg er dine ører – jeg får saften til å renne langs lårene dine – jeg slikker lyset, stryker hånden over skrittet, og lover deg – tungeroten klippes, munnen mister stemme. Guttekoret stilner. Gjørma er svart. Mørket trekker inn mot den åpne plassen midt i skogen. Ungguttene messer frem vers etter vers. Det siver varm luft inn mellom stammene. Det drypper fra greinene, porer åpner seg langs barken, midt på den åpne plassen kan man skimte konturene av kroppen hennes omkranset av brystbein og lunger, hun trekker pusten, den gylnen solen bryter seg frem, renser pelsen for blod, slikker og slikker gjennom hulrom og grotter, gjennom brystet, jeg lover jeg lover jeg lover
sangen stilner
hun lover og lover og lover til lyset sprenger seg ut av alle åpninger

3 — 7

Simon Stranger

—

Høstsonaten

Stranger opplevde filmen Høstsonaten av Ingmar Bergman på Cinemateket.

Om Høstsonaten:

www.paskeogpasjon.no/2040

Arr: Filmens Hus

*Man måsta lære seg att leva, sier hovedpersonen i
Høstsonaten av Ingmar Bergmann.*

Det begynner med en gang, like etter fødselen. Man må lære seg å trekke pusten ned i lungene, la dem blåse seg opp for første gang mens fostervannet fortsatt kleber mot kroppen, og navlestrengen tvinner seg blållilla ut fra magen. Man må lære seg å åpne øynene. Kjenne luktene. Gripe om foreldrenes fingre, hår, bryst.

Som spedbarn må man lære seg å vakle ustøtt over gulvet, gjennom en hage og kjenne gresstråene kile mot leggen. Snuble, falle, reise seg. Kjenne hardheten i en murvegg, og skille stålet på et gjerde fra mykheten i en pute. Man må brenne seg på en gryte eller en kaffekopp, og skille følelsen fra kulden av en isklump mellom fingrene. Man må lære seg hvem som gir en mat, varme, smil og kjærtegn. Man må lære seg at lydene er ord, og at hver ting i verden har sin egen lyd. Munn. Hender. Lys. Gress. Grøt. Klem. Varmt. Æsj. Nei.

Man må lære seg avvisningene. Lære å tåle det når noen vender blikket bort, eller lar være å svare. Man må lære seg å smile til noen, og ikke få det samme tilbake. Man må lære seg å våge, om og om igjen, å gå rundt i verden med et åpent hull i brystet, og falle og snuble blant mennesker, reise seg opp og fortsette å gå. Fortsette å møte de andre. Man må lære seg å stirre opp mot stjernene, og holde blikket.

«Man måsta lære seg att leva».

En gang plaget uendeligheten meg, og synet av stjernehimmelen var som et fall. Jeg var femten, seksten, sytten men gikk med hatt og frakk i småveiene utenfor Oslo sentrum, og følte meg tusen år gammel, lette etter mening, og fant det ikke. Hvorfor skulle man skape noe, gjøre noe, være noen, tenkte jeg, der jeg gikk alene på kveldene, når alt det vi gjør likevel skal forsvinne, bli sporløst borte, og viskes vekk, som tegningene jeg lager med barna på stranden, før bølgene sklir over dem, drar sandkornene på plass igjen?

«Man måsta lære seg att leva».

Er depresjonen et fall? Er det som å snuble, at språket virkelig har rett når vi kaller det «å falle utenfor»? Kanskje er det det som skjer. Man snubler, man faller utenfor sirkelen der de andre står, og man går alene. Man grubler. Man ser opp mot stjernehimmelen, og ser hvordan sivilisasjoner oppstår og forsvinner som bølgeslag, i den tiden som er stjernenes. Man ser hvordan et menneskes liv ikke er annet enn en vandråpe som henger et høyblikk fra en gren, før det faller mot bakken, suges inn i jorden, og er tilbake i kretsløpet.

Det finnes ingen mening, tenkte jeg, i lyset fra gatelyktene, mens motorveien suste i det fjerne. Ingen orden.

Den som er forelsket, tenker ikke disse tankene.

Den som sitter sammen med en venn, tenker ikke disse tankene.

Eller?

Noen gjør det.

Noen finner ikke veien ut. For noen blir vekten av evigheten for tung å bære. For dem blir menneskenes liv uvesentlige.

Alle de på gatene, i butikkene, på bussene og trikkene, de blir ignorante, uopplyste, feige, fylt av tanker og følelser om uvesentligheter. De blir de som ikke våger å stirre inn i evigheten og holde blikket. Jeg skjønner dem. Jeg var en av dem. Nå skammer jeg meg.

«Man måsta läre seg att leva».

Man må lære seg at evigheten ikke finnes, ikke i menneskenes liv, annet som en følelse. Ikke som noe annet enn øyeblikkene da man plutselig ser opp fra en bok, og ser en fugleflokk lette fra et hustak, eller en gammel mann strekke en skjelvende hånd ut mot rullatoren. Alt som finnes er her, og alt som finnes av mening, er det vi legger i den. Verden er et speil, og vi ser ikke virkeligheten rundt oss slik den er, men slik *vi* er. I det onde som hender, ser vi ondskapen i oss selv. I det meningsløse som skjer ser vi vår egen tilkortkommethet. I gleden og kjærligheten rundt oss ser vi den sammenhengende linjen av kjærtegn som fører hver generasjon frem til den neste. Alt som finnes er nå. Alt som noen gang har eksistert, det er her, nå for alltid.

«Man måsta lære seg att leva», sier Eva. Hun tar imot moren sin, og de har noen intense timer sammen, der alt det som har blitt fortiet åpnes opp. Der alt av gamle sår og skuffelser åpnes opp. En demning brister i relasjonen deres, og alle avvisningene og oppdemmede følelser renner ut. I en plutselig, lang monolog, midt på natten, utbryter hun dette, som om hun var alene, ordene som skal avslutte dette:

«For meg står mennesket som en helt utrolig skapning, en tanke som liksom ikke er til å fatte, og i mennesket finner du alt, fra det mest opphøyde til det mest nederdrectige, akkurat som i livet, og mennesket er et speilbilde av Gud, og i Gud finnes alt. Alt er likesom voldsomme krefter, og slik skapes djevlene og helgenene og profetene og mørkemennene og kunstnerne og ødeleggerne. Alt er der, side ved side, og trenger inn i hverandre. Som veldige mønstre som forandrer seg uavlatelig, skjønner du hva jeg mener?»

Man måsta lære seg att leva.

4 — 7

Ruth Lillegraven

—

A Swan Lake

Lillegraven opplevde koreografen Alexander Ekmans A Swan Lake på Den Norske Opera & Ballett, en scenekunstproduksjon som i 2. akt fylte scenen med vann, store mengder vann.

Om produksjonen:

www.paskeogpasjon.no/1816

Arr: Den Norske Opera & Ballett

vi er menneska, vi er
dei pastelfarga menneska
vi bur her, bur bak dei svarte
dørene, vi går inn, vi går ut, går
inn, går ut, inn, ut, inn, ut, medan
vi skravlar og ler, skravlar og ler, for
svana er så kvit, så rank, så rein, så edel
og elegant, for ei glede det er, dette livet
slik ei glede, slik ei herleg glede, og vi, vi
er så lyse og lette, er alltid så lyse og lette
lèt oss ikkje affisere, lèt oss ikkje avbryte
lèt oss ikkje stanse, ikkje av noko, slett
ikkje av at den kvite svana seglar
gjennom lufta og landar med
eit vått klask framfor
oss, å nei!

eit kvin, kanskje hundre
så er det gløymt, vi held fram
inn dørene, ut dørene, inn dørene
ut dørene, inn med ting, ut med ting
stadig nye ting, stolar, bord, klede og
hattar, frakkar, kåper, støvletter, koppar
og kar, pynt og fjas, og hu hei, kor det går
snart er det selskap, og *ja*, vi ser ungane
i lette, lyse klede og bare bein, dei
leikar og ler, i sola, i vatnet
i sola

der har du det, der har du
jo heile meininga, tenkjer vi
for det er noko der, noko som
vi må fange og bruke, noko
med lyset, beina, det
tynne tøyet

ah ah så perfekt
det skal bli, slik
ro og harmoni

det er rett nok noko
med denne svana, så
vakker, ja, men òg så
svikefull, så vondsinna
og valdeleg, og noko med
tikkinga, den evige tikkinga
tikk tikk tikk seier det medan vi
spring inn og ut dørene, tikk tikk
tikk, seier det medan vi handlar
og ber inn, tikk tikk tikk, seier
det, og er strengt tatt ikkje
til å halde ut

men hysj no, hysj, for no er
det fest, så ta i mot og et, for
dette er vår kropp, og drikk
no, for dette er vårt blod

dette er min kropp
dette er mitt blod

ah ah, ja
denne kroppen
kor vi bøyer han
kor vi tøyer han
bøyer og tøyer
bøyer og tøyer

ja, lat oss berre vere glade no
så glade, ja, ekstatiske er vi der
vi skålar og skråler og hoppar og
slamrar, slengjer oss i valsen
og bukkar og neier

men langt seinare, etter at
vi har kava, leita, prøvd
og håpa

i slør, røyk, dis, foss og
evig regn

står vi der
heilt stille står vi
så svarte og så kvite
og ser på det kviskrande
skimrande, kviskrande
skimrande, ser og ser

ser på det som kjem
mot oss

så stort det er
så altfor stort

så legg vi oss ned
legg oss ned på vatnet
og klappar det, stille
klappar vi vatnet

vatnet som er
utan svane no

stille høyrer vi alt som
sildrar ned over oss medan
vi klappar og klappar på vatnet
for å klappe vatnet er alt vi kan
alt vi har att, no som vi er
åleine, heilt åleine

og vi speglar oss, speglar
oss slik vi alltid har gjort

speglar oss medan
vatnet stig og søkk
kring kroppane
våre, og lyset
stig og søkk
stig og søkk

5 — 7

Geir Gulliksen

—

En gutt og et tre

Gulliksen opplevde maleriet
«Self-Portrait as a Woman» som
inngikk i utstillingen R.B. Kitaj – Di-
aspora på Astrup Fearnley Museet.

Om utstillingen:
www.paskeogpasjon.no/2002

Arr: Astrup Fearnley Museet

han vokste opp med et fullvoksent bjørketre som nærmeste nabo
hun var stor med vide kjoler som bruste utenfor vinduet
hun var tettbygd og gjennomsiktig gjennom det grønne
hvitflekkete og storlemmet naken under skjørtene
var hun en tungt bevegelig tante
eller en tankefull søster
som bråvåknet tidlig om morgenen
hun var forfengelig og lettskremt
hun kunne ase seg opp i vinden om høsten
men sent på natten når han lå med vinduet åpent
hørte han lyden av sjøen som slo ettertenksomt og tungt
og sjøen var ikke sjø men et tjuufem meter høyt individ
med utstrakte greiner og en stamme som tyknet mot bakken
hun var tilpasset karrig jordsmonn og et kjøligere klima
han syntes ofte hun ville ham noe
slik gresset vil noe med dyr som lever i gresset
skyggen av de ytterste myke og spinkle greinene hennes
strakte seg inn over veggene når han ikke hadde noe annet
en lettrørt tilstedeværelse
et plutselig tungsinn
en opprømt vifting med greiner og bladverk
en natt da han var tolv og nærmet seg tretten
slo lynet ned og hun ble flerret i to fra toppen
han sov og hørte ikke, han fikk ikke vite om det
før dagen etter da hun allerede var kappet opp
og han så henne bli kjørt vekk som ved
men han glemte henne aldri
han hadde henne i seg som en måte å tenke på
for den som én gang har hatt et stort tre i livet
eier kanskje noe som ligner et forråd av ømhet
eller en gjennomblåst trygghet
som aldri blir borte

6 — 7

Steinar Opstad

—

Under en omvendt himmel

Opstad opplevde St. Hallvard kirke tegnet av Kjell Lund og Nils Slaatto, et nyskapende arkitektonisk verk: Innvendig er kirkerommet sirkelformet. Taket har en omvendt betongkuppel, eller «om du vil», et skall som henger ned og gir laveste høyde der det tradisjonelt er høyest.

Om St. Hallvard kirke:
www.paskeogpasjon.no/2047

Arr: St. Hallvard menighet

Under en omvendt himmel

St. Hallvard kirke

Kjære Gud, forby meg å skrive bønner
som lyder som dikt
her jeg står i huset de sier er ditt

Hvordan forvandle tomhet til Gud
eller Gud til en omvendt kuppel
og ikke et spir synlig for verden,

en kuppel av grå betong
fylt med miskunn, nei, fylt
med dueskitt, regn og solens varme

Den som ser gjør rett i å leve bortvendt
det er hans rett, og hans rett
skal bli hans skjebne

og enda står jeg her og priser et usynlig måltid
og lar tusen år gamle bønner fylle munnen
så en varme brer seg i kroppen

I huset de kaller ditt ber jeg ikke lenger
om hvordan ordene i bønnene mine skal lyde:
en bønn får lyde som den vil

og Guds tak kan strekke seg oppover, som et spir
eller taket kan falle ned
som en regndråpe mot en åpen håndflate

Steinar Opstad, mai 2014

7 — 7

Agnes Ravatn

—

Forsoning

Ravatn opplevde høymessen på
6. søndag i påsketiden, hvor Oslo
Domkirkes guttekor fremførte
Missa Cum Jubilo av Maurice
Durufié.

Om høymessen:
www.paskeogpasjon.no/2823

Arr: Oslo Domkirke

Så då er det blitt slik
då
at det er kyrkja (av *alle*) som
seglar opp som
den siste allierte,
tenker eg, mens folk
strøymar opp midtgangen
dyppar glutenfrie
oblatar i vin, pent kledde
menigheitsmedlemmer
dei liknar hyppige Dagsnytt
18-gjester, med stødige
NUPI og FAFO-jobbar
side om side med romtiggargar
eg kjenner frå gata. Der
er han som pleier å stå
utanfor Hennes og Mauritz.
Då er det blitt slik at
kyrkja er den siste staden der
marknadsideologien ikkje
slepp inn? Den siste staden
der ein lever for noko
heilt anna, nesten uhøyrte,
tenker eg, med hendene
kvilande på benken, lett gripen,
forsterka av Duruflés Agnus Dei, guds
lam som ber bort verdas
synder, gi oss fred. Gutekorets
røyster iblanda orgeltonar
stig og stig, opp mot dette
heilt andre, midt i det
gjennomkommersialiserte
byrommet, før presten
på ny tar ordet: «Og nå
kan menigheten hilse kvarandre
med et håndtrykk og ønske
om Guds fred». Og all tårevæske
på augeplela mine tørkar opp
momentant, i sideblikket
silhuetten av mannen bortanfor
meg, ytst på same benkerad,
rundt oss begynner folk å snu
seg mot kvarandre, trykke
kvarandres hender, ønske

kvarandre Guds fred. No
som alt gjekk så bra. Mannen
to meter frå meg, som berre
har meg, eg er portvaktaren
mellom han og guds fred, men
kroppen vil ikkje lyde, eg ser
stivt rett fram. Eit femten år
gammalt flashback, til då
eg var 16, budde på hybel men
reiste heim kvar helg
var laurdagshjelp på Olav
Heggen, bygdas kolonial. Ein
laurdagsmorgon, i sjutida, eg
sat framfor tv-en med frukostblandinga mi
og såg det NRK-produserte
barneprogrammet Kykelikokos
før jobb, då mor mi vakna, kom
inn i tv-stova i nattkjolen av nuppete
mjuk bomull og sette seg,
såg Kykelikokos med meg,
eit uforutsigbar barne-show
der det meste følgde sin eigen,
fridomsutstrålande logikk. Og
me hadde på den
tida eit såkalla komplisert
forhold, som blei vanskeleg alt
i 12-årsalderen, og, takk vere
eit på mange måtar vellykka
ungdomsopprør litt seinare
verre og verre
noko var kome mellom oss
begge var klar over det, men
ingen av oss visste korleis
det kunne fjernast. Og no
hadde eg flytta
og det som var mellom oss
voks. Me sat
tause, såg
barna, dei vaksne, og ein heil
del dokker springe
rundt i studio, då brått heile
tv-skjermen eksploderte i
fargar, og ut av fargane voks det
fram eit lysande ord:

KYKELI-KLEMMETID.

I same sekund begynte alle
i Kykelikokos-studioet å
klemme kvarandre, barn,
vaksne og dokker om kvarandre,
teknikarar, kamarafolk, lydfolk,
innspelingsleiarar la ned arbeidet
og klemte kvarandre
og programleiaren lente seg fram
og sa inn i kamera: Alle de heime som
ser på
klem kvarandre! og eg
stivna. Programleiarens utvetydige formaning
dirra mellom oss. Begge hadde
oppfatta beskjeden men
det var ingen av oss som greidde å
vere spontane og frie nok. Tida fraus,
som det heiter, og dersom desse
sekunda som dunka i hovudet ikkje
resulterte i ein klem, ville det vere
ein manifestasjon, eit monument, over
vårt tilfrosne,
forretningsmessige forhold, eit
kaldt, daudt ikkje. Sekunda
gjekk. Det var
kykeli-klemmetid. Me sat der
i sofaen rett opp og
ned, eg kokte i ansiktet, men eg
fekk meg ikkje til å gjere noko.
Alltid hadde eg vore ute av stand
til å vere den som tok initiativ til
forsoning, kunne komme den
andre i møte men ikkje vere den
som tok det første steget. På skjermen
var klemminga begynt å avta. Hjartet
hamra i brystet. Det lukta av matt
fortviling
i tv-stova.
Då registrerte eg
i sideblikket ei umerkeleg dreining
i overkroppen til mor mi, i retning
meg,

og i same stund strekte eg to
stive armar mot henne, og me klemte
klossete, før ho såg beklemt
vekk og eg spratt opp, sykla
på butikken.

Og no: det er kyrkjeli-klemmetid
under høgnessa. Eg har sjansen
til å overskride mine idiotiske
grenser. Tenker, kva ville skjedd den
gongen, dersom mor mi ikkje hadde
tatt initiativet til den klemmen, lite
ville sjølvsgagt skjedd, men
me ville begge ha site der med kvar vår
etsande erkjenning om at me
ikkje greidde det, trass i den tindrande klare
beskjeden frå programleiaren. No, ein
like tindrande klar beskjed frå
presten. Femten år er gått, og eg er
den same? Den same gamle? Mannen
i sideblikket, som ventar, tålmodig,
som ikkje
vil presse seg på men la det vere
opp til meg, ein eldre, einsam
mann som ikkje vil vere til bry og
paralysert her eg står
har eg vondt av han, eg er den som
nektar han guds fred, rundt oss er folk
snart ferdige, guds fred, seier eg
inni meg, øver, guds fred,
skal han måtte gå heim
utan guds fred, det stikk i magen
prikkar i fingertuppane og
eg snur meg no, brått,
skal skyte neven fram då eg ser han
vende seg mot benkerada bak
seg og helsar dei to der i handa,
guds fred, guds
fred, før han snur seg fram
igjen og set seg
smiler.

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING